

KOULUTTAJAESITTELY: Virpi Räisänen, Tukkolan tila, Jyväskylä

”Apua paimenkoiran kouluttamiseen kannattaa hakea”

Teksti: Sanna-Mari Lohva

Kun käsitöitä intohimoisesti harrastava, eläinrakas ihminen ostaa perheineen vanhan tilan, arvaahan sen, kuinka siinä käy. Lampaista ja kohta myös paimenkoiria hankitaan pihapiiriin. Vanha idyllinen tila metsäisten rinteiden syleilyssä vanhoine laidunalueineen, on ollut Virpin Räisäsen perheen koti vuodesta 2004. Ensimmäiset neljä risteytyslammasta tulivat maisemaa hoitamaan 2007 ja seuraavana vuonna niille hankittiin pässi. Ensimmäinen paimenkoira tuli Tukkolaan 2009. Lampola rakennettiin 2012 sadalle lampaalle. Omat pellot ovat laitumina ja rehut tehdään vuokrapelloilta tai ostetaan paaleina. Nyt tilalla on kaksi työikäistä bordercollieta sekä pikkupentu kasvamassa. Koiraharrastustaustaa Virpillä on valjakkokoirien kanssa.

Roduiksi valikoituivat kainuunharmas ja ahvenanmaanlammas, lähinnä villan ominaisuuksien vuoksi. Erivärisiä lampaita halutaan pitää luonnollisesti eriväristen villojen vuoksi. Osa villoista kehrätään itse, osa kehräytetään tutulla ja taitavalla tekijällä. Kokemus on opettanut näppituntumalla erottamaan hyvin kehräytyvän villan. Virpi myy omien lampaiden villasta kehrättyjä lankoja sekä käsitöitä erilaisissa tapahtumissa. Hän myös värjää kasviväreillä lankoja. Itse keritty, kehrätty, värjätty ja neulottu villapaita lämmittelee tekijäänsä monin tavoin.

Tunnin ajomatkan päähän vietyjen teuraselainten lihat myytiin suoramyynninä toistakymmentä vuotta vakiintuneelle ja runsaslukuiselle asiakaskunnalle Jyväskylään ja sen ympäristöön. Nykyisin tilalla on parisen kymmentä uutta karitsoineen, sekä neljä pässiä. Lihan suoramyyni on lopetettu, mutta villat hyödynnetään edelleen.

Paimenkoirien harjoituspaikkana Tukkolan tila toimii aktiivisesti. Valaistulla ja auratulla kentällä pystyy treenaamaan ympärivuotisesti. Kesäaikaan päästään myös pellolle. Treenaajia käy melkein päivittäin. Tilakoirien omistajia koirineen käy säännöllisesti pidempienkin matkojen päästä, laajalta alueelta. Tilalla on pidetty myös ulkopuolisten kouluttajien kursseja sekä pentupäiviä. Jyväskylään on kymmenen minuutin ajomatka, sieltä löytyy majoitus- ja ruokapalveluja pidemmille kurssipäiville.

Kouluttajana Virpi kokee olevansa eniten avuksi pentujen sytyttelyvaiheessa, koulutuksen alkutaipaleella nimenomaan tilakoirien koulutuksessa. Hän ei ajattele olevansa oikea kouluttaja pidemmälle edenneille kolmosluokan kilpailijoiden treenaajille, vaikka onkin aiemmin itse kilpaillut koiransa kanssa kolmosluokassa. Hän sanoo koirakoille kehittyvän ajan kanssa sopiva oma tyyli ja tapa treenata ja työskennellä, ihmiset kasvavat kouluttautumisen myötä. Se on Virpin mielestä jopa tavoite, löytää keinot tekemiseen, jotka sekä koira että ohjaaja hyväksyvät

”Ohjaajan ja koiran välinen toimiva yhteys on kaikkein tärkeintä. Ilman sitä ei yhteistyö voi onnistua. Koiran on haluttava tehdä ihmisen kanssa töitä. Suhteen luominen aloitetaan heti pienen pennun kanssa,” tähdentää Virpi Räisänen. Kuva Sanna-Mari Lohva

ja sisäistävät. ”Silloin on asian päällä ja siitä on hyvä jatkaa kehittymistä,” Virpi toteaa. Tukkolassa käy muutamia pidemmälle edenneitä koirakoita treenaamassa. Näille tila vuokraa lampaat ja harjoitusalueen. Hän ottaa treeneihin myös taipaleensa alus- ja olevia työlinjaisia harrastuskoiria.

Virpin mielestä on erittäin tärkeää, että tilakoirien omistajat lähtevät hakemaan apua koiransa koulutukseen. ”Jos tilalla on ensimmäinen paimen-

koira, eikä ole kokemusta paimennuskoulutuksesta, niin ei voi tietää mitä pitäisi tehdä,” sanoo Räisänen painokkaasti. Hän kannustaa kaikkia tilakoiran omistajia hakemaan koulutusapua, saamaan koiralle ja itselle kokemuksia ja valmiuksia kehittymiseen. Ei ole kenenkään etu, jos koira jää koulutuksen puutteessa tarhaan ja käyttämättä.

Pentujen ja nuorten koirien koulutuksessa koirat ovat liinassa. Koiran annetaan turvallisesti op-

pia työstämään lampaita ja sitä ohjataan eläinten stressittömän käsittelyyn. Paimennusta tehdään aina eläinten ehdoilla. Tarvittaessa näytetään malliksi, miten harjoitus etenee. Kouluttaja keskittyy enemmän ohjaajaan, jotta saa hänet ymmärtämään, mitä tavoitellaan. Virpi korostaa ohjaajan ja koiran välistä yhteyttä. ”Jos ohjaaja ei merkitse koiralle mitään, yhteistyö ja kehittyminen ei voi onnistua. Ongelma on tällöin ihminen, joka ei ole määritellyt koiralle sallittua käytöstä. Työkoiraksi kasvavan koiran ei saa antaa räkiä ja tehdä mitä huvittaa. Käytöksen eläimillä ja muutenkin tulee olla ihmisen määrittelemää. Yhteys koiraan on kaikkein tärkeintä. Pikkupentuja pidetään sylissä ja luodaan suhde sellaiseksi, että koira haluaa olla ja tehdä ihmisen kanssa,” painottaa Räsänen.

Virpin mielestä tilallisen on fiksua ostaa esimerkiksi viiden kerran treenisarja. Tällöin koulutuksesta saa enemmän hyötyä, kun nähdään, mihin suuntaan ollaan menossa ja saadaan eväitä kotona treenaamiseen. Ohjaaja pääsee jyvälle ja kouluttaja osaa suunnitella ja teettää sopivia harjoituksia. Treenatessa käytetään aikaa tarpeen mukaan. Taavoitteena on aina koirakon hyvä yhteys eli yhteistyön sujuminen, kehittyminen ja toimiva työkoira tilan tarpeisiin.

Tukkolassa käy laajalta alueelta tilallisia koirineen treenaamassa. Emolehmätilallinen Henna-Riikka Leppänen ja nuori Ukko hakevat yhteistä toimintatapaa. Kuva Virpi Räsänen

”Jos ohjaaja ei merkitse koiralle mitään, yhteistyö ja kehittyminen ei voi onnistua.”

Virpi Räsänen rakkaus lampaisiin syttyi lopullisesti perheen asuessa Australiassa. Siellä lampaat kuuluivat jokaisen kaupunkilaisenkin elämään tavalla tai toisella. Hän kannustaa lähtemään koiran kanssa tilan ulkopuolelle, kouluttautumaan ja saamaan koiralle hyviä kokemuksia. Tässä hän tuo nuoren Roin kanssa lampaita varikolle onnistuneen kisaradan jälkeen keväällä 2025 Putkisalossa. Kuva Jaana Lumatjärvi